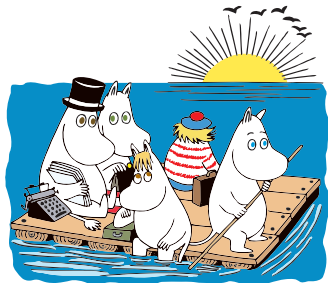

MUUMI

KIRJAINPALIKAT

© Moomin Characters™

Tässä leikkiohjevihkossa on esimerkkejä siitä, miten palikoita voi käyttää lukemaan oppimisessa ja matematiikassa. Ole luova ja tee oppimisesta hauskaa!

KIRJAIMIA me näemme ja kirjoitamme.
ÄÄNTEITÄ me kuulemme ja äännämme.

Kirjaimia ei ole paljon eikä niiden oppiminen vie paljon aikaa. Kun aloitat oikealla tavalla, lapsi oppii kirjaimet ja numerot leikin ohessa. Selvyynen vuoksi käytetään tässä ohjeessa symboleita:

* helppo * * vaikeampi * * * aika vaikea

Palikkapussi sisältää seuraavat määrät kirjaimia, numeroita, matemaattisia merkkejä ja kuvia:

A	6	N	2	Ä	1
B	1	O	5	Å	1
C	1	P	2	Ö	1
D	1	Q	1		
E	5	R	4	<	1
F	1	S	3	-	1
G	1	T	3	+	1
H	2	U	3	=	1
I	3	V	2		
J	3	W	1	Numeroita	10
K	3	X	1	Kuvia	13
L	3	Y	2	Muotoja	3
M	3	Z	1		

Lapsen lukutaidossa olennaisinta on kertomuksellisen rakenteen ymmärtäminen. Lukutaidon tekninen puoli on vain pieni osa lukutaitoa ja siinä on kaksi puolta. Lukemiseen tarvitaan kirjaimien tuntemista, mutta sanojen muodostamiseen niistä tarvitaan myös ymmärrystä siitä, missä järjestyksessä sanan äänteet kuuluvat.

Pitää siis tuntea sanan äänteellinen koostumus. Miten sitten aikuinen voi tietää, kykeneekö lapsi jo erottamaan äänteitä oikeassa järjestyksessä? Voi pelata peliä, jossa sana puretaan äänneiksi. Siihen voi käyttää kuvapalikoita tai itse keksittyjä sanoja. Jotta lapsi ymmärtäisi pelin idean, aikuisen on hyvä näyttää mallia purkamalla sana äänneiksi.

AIKUINEN: Pelataan näin: sinä katsot kuvaa, sanot sanan ja hajotat sen äänneiksi. Minä sanon nyt sanan. Sanon MUUMI. Sano sinä myös se sana!

LAPSI (toistaa): MUUMI

AIKUINEN: nyt palastelen sanan äänneiksi – MUUMI: M-U-U-M-I. Palastele sinäkin se sana!

LAPSI: M-U-U-M-I

AIKUINEN: Hyvä!

Aluksi lapsi erottaa äänneitä vain lyhyissä sanoissa. Jotkut lapset tekevät sen myös oikeassa järjestyksessä (ai, oi, yö, pää, isä jne.). Osa lapsista “kuulee” äänneitä sanassa mutta ei sano niitä oikeassa järjestyksessä. Heidän pitäisi uuden äänneen etsimiseksi kuunnella sana uudestaan tai sanoa se itse. Aikuisen rohkaisu on tärkeää, ei kritisointi eikä kiirehtiminen.

Alussa on hyvä pelata suullisesti, myöhemmin voi käyttää kirjainpalikoita riippuen siitä, miten lapsi kuulee äänneitä ja osaa niitä järjestää. Esim. jos sanassa MUUMI hän osaa laittaa paikalleen kirjaimet M I, täytyy vielä toistaa U:ta ja M:ää.

KIRJAINPALIKOIDEN AVULLA VOI:

- * opettaa kirjaimia ääntäen kuten sanoja lukiessa, ei niiden nimillä – äs, äm, koo, pee jne. Tämä on tärkeää!
- * ryhmitellä kirjaimia (esim. etsi kaikki E-kirjaimet)
- * * jakaa äänteet vokaaleiksi ja konsonanteiksi (on tärkeää, että lapsi tunnistaa sanoja koottaessa äänneyhtymät esim. sanoissa kaula, korva, sormi jne; myös sanoja koottaessa pitäisi hänen huomata kuinka pitkä äänne on: sali, saalis, puro, puuro, purra jne.)

- *** erottaa kirjainten joukosta konsonantit (esim. kirjainpalikoista M, P ja R hänen pitäisi löytää konsonantti P)
- *** muodostaa kirjaimista sanoja (alussa sanojen pitäisi olla lyhyitä esim. ai, oi, yö, maa, pää, isä, äiti jne.)
- *** oppia aakkosjärjestystä (tässä lapsi käyttää kirjaimien nimiä: aa, bee, see jne)

NUMEROPALIKAT

NUMERO on symboli, jolla ilmaistaan lukua (0, 1, 2, 3, 4, ...). Numeropalikoiden avulla lapsi:

- * oppii lukujen 0-9 nimiä ja järjestystä (Mikä luku se on? Mikä tulee 7:n jälkeen? Mitkä luvut ovat 2 ja 5 välissä?)
- * mittaamisen/laskemisen avulla sanomaan "kuinka monta?" ja näyttämään vastaavaa numeropalikkaa
- * * oppii sanomaan numeropalikan naapurilukuja
- * * * oppii laskutoimituksia
- * * * oppii tekemään matemaattisia kertomuksia (isä pani pöydälle 2 palikkaa, äiti lisäsi 2, nyt pöydällä on 4 palikkaa)

KUVAPALIKOILLA LAPSI SAA HARJOITTELLA:

- * laskemista (kuinka monta Muumihahmoa)
- * * muistia (rivissä ovat Muumimamma, Muumipappa ja Pikku Myy. Lapsi katsoo niitä ja yrittää muistaa. Aikuinen piilottaa palikat ja lapsen pitää sanoa, mitkä ne olivat.)
- * * * kuvissa olevien sanojen ääntämistä ja kirjoittamista
- * * * lauseiden muodostamista (kysymys: Mitä tekee? Kuva PIKKU MYYY -Pikku Myy laskee mäkeä)
- * * * geometrisia kuvioita (Geometrinen kuvioitten joukosta voi ottaa esim. kolmiota kuvailevan palikan. Lapsi laskee, kuinka monta kulmaa on kolmiossa. Lapsi laskee kolme kulmaa ja etsii vastaavan numeropalikan.)
- * * * luokittelua (Mikä yhteinen ominaisuus? Muumipeikko ja Pikku Myy leikkivät)

KAIKKIEN PALIKOIDEN AVULLA LAPSI VOI OPPIA:

- muodostamaan annetun numeropalikan mukaan asioiden ryhmiä (esim: aikuinen asettaa pöydälle palikan numerolla 3, lapsi asettaa pöydälle 3 kirjainpalikkaa tai 3 Muumipalikkaa jne).
- vertailemaan joukkoja. Missä joukossa on enemmän/vähemmän (esim. onko M-kirjaimista rakennettu torni korkeampi kuin A-kirjaimien torni? jne.).
- vertailemaan kahta asioiden joukkoa parien muodostamisen kautta (esim. löydä M-palikalke pari kuvapalikoista M:llä alkavista kuvista (Mörkö jne.). Nyt muodosta parit P-palikoista (yksi joukko) ja P:llä alkavien kuvien palikoista (toinen joukko). Montako P-palikkaa ja montako P:llä alkavien sanojen palikkaa on?
- täydentämään ryhmää (mitä pitäisi tehdä, että Muumihahmoja olisi kolme?).
- vertailemaan ryhmiä asioiden siirtämisen jälkeen. (Esim. lapsi sanoo, että kirjaimia on yhtä paljon kuin numeroita. Aikuinen siirtää toisesta rivistä pari palikkaa toiseen niin, että toinen rivi pitenee. Palikoiden määrä jää samaksi. Aikuinen kysyy, millaisia palikoita on enemmän. Oikea vastaus on, että kirjaimia ja numeroita on yhtä paljon.)

© Moomin Characters™

Isoisän
PUULELUT

www.isoisanpuulelut.fi

